

УДК: 338.24:330.162

**РОЗВИТОК НОВИХ ПАРАДИГМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК
ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ**

Г. Л. Ступнікер, Д. О. Яценко, Ю. С. Павелко

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

e-mail: amagda@ua.fm, darinayatsenko99@gmail.com

yla.pavelko47@gmail.com

Реформи, що відбуваються на сучасному етапі трансформації українського суспільства та розвитку економіки, потребують модернізації системи державного управління. Україна декларує себе як соціально-правова держава, оскільки її основними обов'язками слід вважати забезпечення прав і свобод громадян, підвищення їхнього рівня життя громадян, формування в суспільстві відповідних моделей поведінки, що мають базуватися на дотриманні закону і моральних цінностях. Однак надмірна централізація управління, непомірний рівень корупції і низька ефективність діяльності органів влади обумовлює актуальність удосконалення державного регулювання соціально-економічних процесів управління в Україні.

Реалізація підходів щодо активізації соціально-економічного розвитку та поширення практики соціальної відповідальності в останнє десятиліття здійснюється у багатьох країнах світу через різні механізми. Так, у більшості країн світу основними моделями модернізації державного управління є New Public Management (NPM), Good Governance (GG) та громадянська партиципація.

На принципах NPM більше ніж 70 економічно розвинених країн світу проводять реформи, використовуючи цю модель щодо організації управління на державному і регіональному рівнях. Новий вид публічного менеджменту NPM виник ще в 80-х роках минулого століття, та став спробою підвищити ефективність діяльності уряду, запозичив основні принципи управління з приватного сектора. Він акцентував увагу на ключовій участі одержувачів послуг, що надаються державним сектором, у прийнятті важливих державних рішень.

Саме в концепції NPM було визнано хибність традиційного державного управління, його усталеної віками системи організації та функціонування. Тому основним напрямом NPM стало впровадження в діяльність державного сектору ринкових механізмів із метою мінімізації наслідків їх негативного впливу.

Ключовими моментами цієї концепції є:

аутсорсинг, стратегічне планування, бюджетування за результатами тощо;

мінімізація ролі держави у господарській діяльності;

децентралізація і дебіюрократизація державного управління;

клієнтоорієнтованість у діяльності державних організацій.

Застосування елементів цієї концепції в Україні надало можливість удосконалити діяльність державної служби, враховувати потреби та інтереси громадян. На сьогодні є приклади успішної практики впровадження інструментів NPM у містах і регіонах України, зокрема запровадження: пілотних проектів, єдиного вікна, практики бенчмаркінгу.

Також близькою за сутністю до NPM є концепція “ Good governance”, яку можна визнати як підхід до діяльності уряду, що прагне створити систему, засновану на справедливості та мирі, яка захищає права людини та громадянські свободи. Згідно її постулатів, належне державне управління має вимірюватися наступними факторами: участі, верховенства права, прозорості, реагування, орієнтованості на консенсус, справедливості, ефективності та підзвітності.

Вказана парадигма державного управління орієнтована на подолання таких недоліків публічного адміністрування як недостатня увага до вирішення соціальних проблем, зокрема, соціальної нерівності та бідності, нівелювання поваги держави та державних службовців у суспільних відносинах. Так, модель Good Governance засвідчила перехід до нового типу децентралізованого управління, за якого держава, бізнес і громадянське суспільство стають партнерами у розподілі відповідних повноважень. Тому державні органи, з метою більш належного виконання моніторингової і регулюючої функцій, мають забезпечувати взаємодію між громадянами та представниками бізнесу, володіти повною інформацією стосовно результативності їхньої співпраці.

свою чергу, реформа децентралізації є однією з найбільш поширених системних реформ в новітній історії нашої держави. Адміністративні послуги стали доступнішими та зручнішими, а їх якість практично однаковою для більшості громадян, що проживають у різних регіонах країни. При цьому окремо слід виділити масову появу бюджетів участі в обласних територіальних громадах, активне формування громадських та молодіжних організацій. В цілому, після декількох років реалізації державних реформ досягнуті певні позитивні зміни в діяльності органів влади, однак актуальним все ж таки залишається питання наявності конкретних вимірників покращення якості життя українців.

Щодо застосування в управлінській практиці державних органів механізму громадянської партиципації варто зазначити наступне. Це процес, під час якого громадяни отримують можливість впливати на рішення органів державної влади, а посередньо – можливість здійснювати контроль за їхнім виконанням, якщо дані рішення стосуються інтересів громадян. Подібний підхід відрізняється від традиційної участі громадян у виборчому процесі, тому що громадяни, отримуючи можливість брати участь в процесах регулювання на їхній початковій стадії, більш активно долучаються до процесів безпосередньої реалізації.

умовах становлення сучасної моделі участі держави в процесах соціально-економічного розвитку громадянська партиципація є

найважливішим принципом здійснення місцевого самоврядування. Залучення громадян до участі у процесах місцевого розвитку базується на визнанні представниками влади їх компетентності, спроможності представляти народні інтереси, висувати необхідні вимоги.

Громадянська партиципація спирається на тісну взаємодію учасників, що обумовлює наявність ефективного комунікативного процесу, насамперед, шляхом формування комунікативної політики органів місцевої влади. Зростання рівня комунікативної активності громадян у процесах здійснення місцевого самоврядування має прискорити отримання очікуваних соціально-економічних результатів від їх реалізації.

Також варто визнати, що впровадження сучасних підходів у державному управлінні в Україні значним чином пов'язані з розвитком корпоративної соціальної відповідальності, що ґрунтується на принципах етичної економічної діяльності з метою забезпечення загальносуспільного блага. Тому запровадження інструментів New Public Management, Good Governance та партиципативного бюджетування в управлінську діяльність вітчизняних державних установ мають стати вагомими стимулами розвитку корпоративної соціальної відповідальності шляхом стимулювання громадянської ініціативи та залучення бізнесу до рішення регіональних та загальнодержавних задач.

Список використаних джерел:

Коваленко Є. В. Дисертація організаційно-економічний механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю / Є. В. Коваленко Дисертація на здобуття наукового ступеню д.е.н. 08.00.03. Економіка та управління національним господарством. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/35261/3/Kovalenko_dis_2018.pdf

Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uspp.org.ua/media/%20КСВ+.doc>

УДК 338.4

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Т. І. Тернівська

Науковий керівник: д.е.н., професор І. П. Кінаш Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу e-mail: reg@nung.edu.ua

Сьогодні в Україні починає формуватися повноцінний енергетичний ринок. Він включає таких учасників, як підприємства-видобувачі паливно-енергетичних ресурсів, організації, що переробляють ці ресурси, постачальники кінцевої енергії, споживачі енергії, а також підприємства, що виготовляють